

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Oszályozás

Tárgy

92

Hely

Bülow János

Idő

"1930"

Személy

Szerző:

Sebestyén Ede

Cím:

Bülow János zenei viszontagságai Pesten.

Forrás:

Magyar Hírlap

Bp.

(Hely)

1930. I. 10.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O)

Bülow János zenei viszontagságai Pesten

Irtá: SEBESTYÉN EDE

Az egész zenei világ nagy szeretettel és tisztelettel ünnepli Bülow János Guidónak, a mult század legnagyobb dirigensének s egyik legkiválóbb zongoravirtuózának születési centenáriusát. Nekünk két okból kell ebben az ünneplésben résztvennünk: azért is, mert Bülow zsenije az egész világnak volt, tehát a miénk is, azonkívül pedig magyar kapcsolata miatt.

*

Bülow elsőízben mint 23 esztendősen új jött el hozzánk. Bécsben járt 1853 áprilisában, onnan Pozsonyba rándult és április 29-én rendezte első hangversenyét. Frentikus sikere volt. Az anyagi eredmény azonban szinte valószínűtlenül csekély: a költségek levonása után öt forint és tizenhat krajcár maradt a művész zsebében. Mégis megismételte szereplését; nagy zenei estélyt adott, amelyen heven látogató jelent meg, ezek közül negyvenen szabadjeggyel. Az anyagi eredmény most még az előbbit sem érte el.

A művészi „Aufakt!“ tehát gyönyörű volt, az anyagi annál siralmasabb. Bülow nem bánta.

— Hogy miért nem bánkodom a pozsonyi kirándulás miatt — írta anyjának —, annak az az oka, hogy megismerkedtem egy magyar cigányzenekarral, ami minden tekintetben érdekes nekem. Most végre tanulmányozhattam az igazi magyar típusú zenét, elleshettem jellemző nemzeti vonásait és

megértéssel játszalok el olyan zenedarabokat, amelyekkel Pesten bizonyára nagy sikert érhetnek el. Vörös Józsi bandájának nyolc tagja van, nagybögös, csellista, két brácsás, három hegedűs és a klarinétos. Ezeket az embereket rendkívül érdekessé teszi színes egyéniségük, velük született faji nemességük és olyan tisztán és szabatosan, annyi fantáziával, erővel és gráciával játszanak, hogy örömmel hallgattam őket... Engem nagyon megalatott és föllelkesített a zenéjük. Tegnap reggel meglátogattak a szállásomon és sokáig játszottak a tiszteletemre... Pezsgővel és tokajival kínálta meg őket s néhány régi, nagyon ritka magyar zenedarabot kaptam tőlük...

A pozsonyi vendégszereplés, mint ebből a levélből láthatjuk, igen nagy művészi eredménnyel járt, míg az ezt megelőző soproni hangverseny csupán kellemes időtöltés volt a fiatal művészek. Hat napot töltött Bülow Sopronban s mint anyjának jelenti, a színházban rendezett hangversenyen az Erdődy-, Festetich- és Pallavicini-családok is megjelentek, sőt gróf Montenuovo is, Mária Lujza fia.

A két magyar város meglátogatása között eltelt időben jött létre a megállapodás a pesti hangversenyek dolgában is. Gróf Festetich Leó, a Nemzeti Színház intendánsa, ajánlatot tett, hogy a bevétel harmadrészéért lépjen föl Bülow a Nemzeti Színházban s a fölvonások között játssza el a műsorát. (Régi szokás szerint, amely ma nagyon furesának

zetszik.) Bülow örömmel fogadta az ajánlatot.

— Nagyon jól érzem magamat — írja anyjának május 21-én Bécsből — és holnap reggel szándékozom Pestre utazni; ezt a várost, talán nagyon is vérmes reménykedéssel, Kánaánnak vélem a bécsi sivatag után! (Bécsben nem volt sikere egy ugyanakkor vendégszereplő olasz pianista nő miatt, akit Bülow szélhámosnak tartott.)

A művész tehát megérkezett Pestre. Június elején lépett a pesti közönség elé. Hogy milyen eredménnyel, meglátjuk anyjának írt leveléből, amelyben szinte gyermekes örömmel mondja el benyomásait.

— Nagyot mulattál volna tegnap este, ha jelen vagy a magyar Nemzeti Színházban az én diadalomon. Még most is fülemben cseng a sok éljen!-kiáltás, ami valamilyen kellemesebben hangzik, mint a német-olasz bravo!... Most várom a kritikákat. A német lapok talán gáncsolni fognak, mert a magyar színházban játszottam (mintha Pest német város lenne!).

Néhány nappal később.

— A magyar sajtó tele van lelkesedéssel — írja anyjának. — Azt írják rólam, hogy

nagy művész és zseni vagyok. Ez nem is kritika, hanem rajongás. A hivatalos lap is nagyon magasztal és azt a reménységét fejezi ki, hogy gyakrabban fogok szerepelni... A pesti érsek, akihez Liszt Ferenc ajánlólevelet adott, időközben hercegprímás lett és Esztergomba költözött. Gróf Karácsonyi Guidó, aki nagy lökedvelő, szép, kissé testes férfiú és rövid idővel ezelőtt a felesége révén milliomos lett, nagyon kedves hozzám. Tegnap nála voltam ebéden Erkel karmesterrel együtt. A Nemzeti Színházban csak egy hét múlva játszhatom ismét, addig privát helyiségben szeretnék hangversenyt rendezni...

Ezután Pest városáról számol be ismét a levél.

— Az itteni éghajlat éppen olyan egészséges, amilyen egészségtelen a bécsi. Én itt az első perctől fogva nagyon jól érzem magamat. A város nemcsak szép, hanem minden mértéken felül elragadó... Szeretnék itt maradni. Meg is tehetném. Pestet meghódított pontnak tekinthetem.

Augusztus közepéig maradt Bülow Pesten, de közben nagyon, nagyon sötét időszakokat élt át. Arra híre, hogy itt le akar telepedni, megindult ellene az intrika és Festetich intendáns engedelmes eszköze volt a háttérben rejtőzködő bajkeverőknek. A vendégművészt mindenképpen igyekeztek elgáncsolni, elkedvelletni és végül sikerült is a kedvét elvenni a pesti letelepedéstől.

Csak később, tizenkét esztendő múlva jött ide ismét, de most már egészen más körülmények között.

Liszt Ferenc Pestre jött 1865 augusztusában, hogy résztvegyen a Pestbudai Zenede huszonöt esztendősen fennállásának emlékére rendezett nagy zenei ünnepségeken. Vele jött Bülow is, aki már Cosima férje, Lisztnek a veje volt. (Bülow 1857-ben, augusztus 18-án vette feleségül Liszt Ferenc és D'Agoult Mária grófné leányát.) A Szent Erzsébet legendája volt az ünnepi program legfőbb száma, a másik estén, amely rendes hangverseny volt, Bülow is szerepelt mint zongoraművész és augusztus 18-án 5 is hivatalos volt Ferenc József születésnapjára ünnepi ebédjén Liszt Ferencel és Reményi Edével együtt.

Az ünnepségek után Scitovszky János hercegprímás meghívására Esztergomba utazott Liszt Ferenc a leányával és a vejével, onnan pedig Szekszárdra báró August Antalhoz, aki Lisztnek régi barátja volt. Reményi is velük volt.

Itt felejthetetlen élmény várt a világhírű muzsikusokra.

Az egész város népe felvonult a báró egyszerű palotájába és szerenádot adott. Amikor befejezték, Liszt Ferenc a házigazdával, Reményivel és Bülowékkal az erkélyre lépett és egy percre csendet kért. Ezután Reményivel együtt bement a szobába.

Néhány másodperc múlva már a zongoránál ültek és a II. rapszódia-t játszották. A sokezernyi tömeg síri csöndben hallgatta a két művész erőteljes játékát; Reményi hegedűje egyáltalán nem szorult háttérbe Liszt Ferenc zongorajátéka mellett.

Tomboló üdvivalgással köszönte meg a gyönyörű produkciót a rajongó közönség, majd ismét az erkélyre lépett Liszt és csendet kért. Most Bülow társaságában tünt el és pillanatok múlva a Rákóczi-induló hatalmas akkordjai csendültek föl a sokaságtól tarkálló szekszárdi uccán. A viharosan lelkesedő néptömeg csak órák múlva széledt el...

Igy búcsúzott el Bülow Magyarországtól...